

CARLOS GUASTAVINO

Niet meer aanraken, zo is de roos.

– Juan Ramón Jiménez –

Guastavino doet me denken aan een boom. Onbeweeglijk. Met zijn wortels stevig in de aarde. Een Argentijnse boom. Een boom die de tand des tijds stoïcijns weerstond. En slecht weer. In ieder geval de turbulente en hevige periode waarin er tot vervelens toe met muziek werd geëxperimenteerd. Tot het bijna ontzielende toe.

De twintigste eeuw was het tijdperk in de geschiedenis van de muziek waarin de meeste trends en esthetische stromingen plaatsvonden. Ideeën zo solide; zo goed onderbouwd dat ze onmogelijk genegeerd konden worden en zelfs onvermijdelijk gevolgd moesten worden. Letterlijk door sommigen, aangepast door anderen. Het krachtige intellect van die componisten die de deuren openen voor nieuwe geluidsuniversums deed, uiteindelijk, zowel goed als 'slecht'.

Er werd impressionistische muziek en neo-klassieke muziek gemaakt. Muziek werd bevrijd van tonaliteit, ritmes werden ingewikkelder. Er werd muziek geproduceerd op basis van de oude Griekse, Aziatische en Afrikaanse modi. Nieuwe geluiden werden gecreëerd en op nieuwe manieren gecombineerd.

Nieuwe muzikale notaties en nieuwe technieken om de muzikale toespraak te organiseren werden uitgevonden. Er was dodecafonie, serialisme, pointillisme, polytonalisme, aleatorisme. Elektro-akoestische muziek. Muziek gebaseerd op vogelzang. Lieder in uitgevonden talen, liederen tussen het gesprokene en gezongene. Toevalsmuziek, muziek gebaseerd op wiskundige berekeningen, gebaseerd op micropolyfonie. Futurisme. Microtonale muziek gecomponeerd in kwart- en zestiende tonen. Muziek voor metronomen.

Er werden nieuwe muziekinstrumenten uitgevonden. Minimalisme. Er was zelfs stille muziek. We probeerden en probeerden. De muziek begon meer dissonant te klinken, complexer, compacter, droger en verwerd in de meeste gevallen tot intellectuele oefeningen. Krachtige en indrukwekkende intellectuele oefeningen, maar je kunt op de vingers van één hand de levende werken tellen, de werken met een ziel, de echte kunstwerken.

De ontzettende hang naar bevrijding en hervorming eindigde met het transformeren van de waarheid (om María Zambrano te parafaseren). Het eindigde met het versterken van het intellect

ten koste van de emoties. En wanneer dat evenwicht wordt verstoord lijdt de kunst, lijdt de Schoonheid en die is waar de tijd respect voor heeft. De muziek is in wezen een emotionele kunst, als het betoog te abstract wordt streeft het zijn doel voorbij. "... O, dat mijn hart / in het water zou vallen / zo / zou de wereld een kasteel zijn hol en koud ...", zoals de dichter Juan Ramón Jiménez schreef.

Carlos Guastavino bleef evenwel in zijn hoek een traditionele, emotioneel romantische muziek maken, zeer verwant aan het Argentijnse sentiment. De stormen kwamen naar zijn deur en ze arriveerden in alle hevigheid, maar Guastavino barricadeerde zich met eenvoudige dingen, slechts eenvoudige dingen. Hij sloot deuren en ramen en omringde zich met bloemen en gunsten: hij schreef liedjes. Hij bezong de Pampa en de tak van een wilg. De mus, de zonsopgang, de wolken en zijn bloemen; hij herschiep in honderden werken de Milonga, de Cueca, de Gato, de Zamba, de Malambo en de Vidalita voor verschillende muziekformaten. Hij baseerde nagenoeg al zijn werk op de Argentijnse populaire genres, en gaf het zijn eenvoud en puurheid mee.

"De tijd weet het meest", luidt een gezegde van oude negers in Cuba. Vandaag de dag worden er zeer weinig werken van deze componisten die in de twintigste eeuw donderden in concerten gehoord. Velen van deze hebben nu niet meer dan historische waarde; museumstukken, muzikale archeologie voor toekomstige wetenschappers. Guastavino leeft nog steeds.

Ik stel me graag een dialoog voor tussen die twee dichters, die twee gevoelige zielen die de directheid aanbeden, die de eeuwigheid voelden in al het eenvoudige dat door de Schepping geboden wordt. Die twee dichters die de werkelijkheid als een symbool en niet als eindig zagen; die overal schoonheid in vonden en alles bezongen. Die twee mannen die God overal voelden. Zittend in de wei, onder een wilg; omringd door "roze bloemen, blauw en geel"*, vergezeld van een klein, zacht ezeltje, alsof hij van katoen was gemaakt*:

"Juan Ramon, de wereld beweegt erg snel."

"En blindelings, beste Carlos, ook blindelings."

* Citaat van en verwijzing naar 'Platero y yo', J.R. Jiménez